

**LOJİSTİK KÖY PERFORMANS FAKTÖRLERİNİN ÖNEM DÜZEYİNİN
BELİRLENMESİ: KASTAMONU ÖRNEĞİ**

Orhan KÜÇÜK¹
Efser YEŞİLYURT²
Özge KARTAL³

ÖZET

Lojistik köy taşıma, dağıtım, yükleme-boşaltma, depolama, elleçleme ve ilgili lojistik faaliyetlerin yerine getirildiği, lojistik modları arasında düşük maliyetli, hızlı, güvenli, aktarma alan ve donanımlarına sahip organize alanlardır. Araştırmanın amacı lojistik köy performans faktörlerinin önem düzeyinin belirlenmesidir.

Araştırma Kastamonu il merkezinde bulunan toptan ticaret yapan işletmeler üzerinde yapılmış olup veriler yüz yüze anket yöntemiyle elde edilmiştir. Elde edilen bulguların SPSS 23 programında güvenilirlik ve geçerliği test edilmiş, performans ifadelerinin önem düzeyleri belirlenmiştir. Lojistik köy performans bulgularına göre kent merkezine erişimin uygun ve karayolu alt yapısının yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Lojistik, Lojistik Köy, Lojistik Köy Performans Faktörleri

JEL: R40

ABSTRACT

Logistics is an organized area with low cost, fast, safe, transfer area and

¹ Prof. Dr., Kastamonu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, orhank@kastamonu.edu.tr

² Kastamonu Üniversitesi SBE İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, efseryesilyurt@gmail.com

³ Kastamonu Üniversitesi SBE İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, okartal@kastamonu.edu.tr

equipment among the logistic modes where village transportation, distribution, loading-unloading, storage, handling and related logistics activities are performed.

The aim of the research is to determine the importance level of the logistic village performance factors.

The research was carried out on wholesale trade enterprises located in Kastamonu city center and the data were obtained by face to face survey method. The reliability and validity of the findings were tested in SPSS 23 program and the importance levels of performance expressions were determined. According to logistical village performance findings, it was concluded that the access to the city center is convenient and the road infrastructure is sufficient.

Key words: Logistics, Logistics Village, Logistics Village Performance Factors
JEL: R40

1. GİRİŞ

Lojistik kavramının tarihi oldukça eskilere dayanmaktadır. Tarihi gelişim çerçevesinin başına gidilecek olursa lojistiğin aslında askeri bir kavram olduğuyla karşılaşırız. Askeri uygulamalara donanım ve malzeme sağlamak savaş ve barış anında etkinliğin devam ettirilmesini baz alarak tanımlanmıştır. 1980-1990 yıllarında ise lojistiğin teknolojik alanlarda ilerlediğini görebiliriz (Aydın ve Öğüt, 2008).

Lojistik, talep sahiplerinin arzlarını karşılamak üzere, malın hammaddesinin bulunduğu noktadan başlayarak ürünün kullanıldığı noktaya kadar temin edilen malzemelerin, dağıtım işlemlerinin ve bilgi iletimi işlemlerinin verimli olarak, hammaddeden tüketime ve karşılıklı olarak taşınmasını ve muhafaza edilmesinin planı aynı zamanda kontrol altında tutulmasıdır.

İşletmelere ve ekonomiye önemli bir katkısı bulunan lojistik köy kavramı ise yükleme yapılan malzemelerin yani yük dağıtım öbeklerinin ana plan çerçevesinde belirlenmiş olan, bir iş için kurulan bir ortamda bir araya gelmesidir.

Lojistik köyler ulusal ve uluslararası taşıma, dağıtım ve ilgili lojistik faaliyetlerin yerine getirildiği, depolama, bakım-onarım, yükleme-boşaltma, elleçleme (yeniden ambalajlama), paketleme gibi faaliyetleri gerçekleştirme imkânları olan ve taşıma modları arasında düşük maliyetli, hızlı, güvenli, aktarma alan ve donanımlarına sahip organize alanlardır (Erdumlu, 2006).

Diğer bir ifadeyle lojistik köy hem yerel hem de ulus dışı geçişlerde taşımacılık, istifleme, tahkim, gümrükleme, ithalat ve ihracat, transfer, alt yapı oluşturma gibi birçok faaliyetin ekonomik bir öze dayandırılarak çeşitli

girişimciler ve işletmeler tarafından belirli bir alanda oluşturulduğu özel merkezlerdir (<http://freight-village.com>).

Lojistik köyler işletmelere daha esnek, entegre ve katma değerli hizmetler sunmaktadır. Lojistik faaliyetlerin çeşitli lojistik modlar yardımıyla yapılması işletmelere malların daha verimli ve düşük maliyetle taşıma avantajı sağlamaktadır.

Lojistiğin oluşması için alt yapı çok önemlidir. Lojistik köylerle alt yapıların uyuşması halinde daha etkili bir işleyiş hali alması kaçınılmazdır (Taniguchi, vd., 1999).

Lojistik köy seçilirken uygun standart koşullar gözlemlenmelidir. Bu koşullar arasında pazarlama merkezine yakınlık, ulaşılabilirlik, iş maliyetlerinin ve sürelerinin azaltılması ve açılacağı şehre verebileceği zararlar ve faydalar gözetilmelidir. Bununla birlikte bu yere yatırım yapan firmaların geri dönüş zamanı ve daha çok pazara ulaşabilme olanağı çok önemlidir (Aydın ve Ögüt, 2008).

Lojistik köylerin kararlaştırılması için o bölgedeki planlamaların ve taşıma, ulaştırma planlarının şimdiki ve gelecek zaman içindeki devinimleri de incelenmelidir (Owen, vd., 1998).

2. AMAÇ, KAPSAM VE YÖNTEM

Araştırmanın amacı lojistik köy performans faktörlerinin önem düzeyinin belirlenmesidir.

Lojistik köy performans faktörlerinin önem düzeylerini belirleyerek Kastamonu ilinin bu ölçütler açısından üstün ve zayıf yönlerini ortaya koymak, çözüme yönelik hem hizmet hem de üretim işletmelerinin faaliyetlerini artıracak öneriler getirmek önem arz etmektedir.

Araştırma Kastamonu il merkezinde bulunan toptan ticaret yapan işletmeler üzerinde yapılmıştır. Araştırmada tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden yargısal örnekleme tekniği (Küçük, 2016: 98) kullanılmış olup veriler yüz yüze anket yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırmada geri dönüş sağlanan 34 anket formu değerlendirilmeye alınmıştır.

Araştırma kapsamında Lojistik Köy konusunda literatür doğrultusunda tarafımızdan geliştirilen performans ölçeğinden yararlanılmıştır. Ölçek; 1 Tamamen Katılıyorum, 2 Katılıyorum, 3 Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4 Katılmıyorum ve 5 Tamamen Katılmıyorum olmak üzere beşli likert ölçeğine göre hazırlanmıştır (Küçük, 2016: 81-83). Lojistik köy performans ölçeği 19 ifadeden oluşmaktadır.

Ölçek yardımıyla toplanan verilerin güvenilirlik ve geçerliği test edilmiş, performans ifadelerine ilişkin ağırlıklı ortalamalar bulunmuştur.

3.BULGULAR

Araştırma kapsamında elde edilen Lojistik Köy Performansına ait bulgular Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Lojistik Köy Performans Bulguları

Lojistik Köy Performans Faktörleri	Faktör Yüğü	Öz değeri	Varyans Açıklama Oranı(%)	Cronbach Alfa	Ortalama	KMO değeri
1. Çoklu lojistik altyapısı yeterlidir.	,905	2,742	85,094	0,836	3,06	,354
2. Demiryolu altyapısı yeterlidir.	,968				4,06	
3. Denizyolu altyapısı yeterlidir.	,898				3,38	
4. Depolama alanları yeterlidir.	,774				3,12	
5. Ekonomik büyüklük uygundur.	,778				3,00	
6. Elleçleme (yeniden ambalajlama) kapasitesi yeterlidir.	,886				2,88	
7. Havayolu altyapısı yeterlidir.	,698				3,21	
8. Hinterland(Ard bölge- limanın gerisindeki kara sahası) genişliği yeterlidir.	,774				3,47	
9. İhracat ithalat rakamları yeterlidir.	,469				3,35	
10. İşletmelerin ekonomik yapısı yeterlidir.	,585				3,00	
11. Kalifiye işgücü yeterlidir.	,801				2,85	
12. Karayolu altyapısı yeterlidir.	,751				2,74	
13. Kent merkezine erişim uygundur.	,833				2,56	
14. Lojistik maliyetler uygundur.	,925				3,15	
15. Lojistik yetkinlik yeterlidir.	,528				3,09	
16. Sigorta hizmetleri yeterlidir.	,745				3,03	
17. Şehirleşme planı yeterlidir.	,665				2,79	
18. Teknolojik altyapı yeterlidir.	,679				2,97	
19. Yükleme kapasitesi yeterlidir.	,570				2,79	

Tablo 1’de görüldüğü gibi Kaiser-Meyer Olkin (KMO) değeri 0,354 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,4’e oldukça yakın olduğu için örneklemin yeterli olduğu ve araştırma verilerinden anlamlı faktörler elde edilebileceğini göstermektedir. “İhracat ithalat rakamları yeterlidir” ifadesi dışında diğer ifadelerin faktör yükleri 0,5’in üzerinde ve öz değerleri 1’den büyük olması ifadelerin analizde kullanılmak için uygun olduğunu göstermektedir. Cronbach alfa katsayısı 0,836 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,80’dan büyük olduğu için ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir (Küçük,2016:226-232). Varyans açıklama oranı ise %85,094 düzeyindedir.

Araştırma sonuçlarına göre 2,56 ile önem düzeyi en yüksek olan “kent merkezine erişim uygundur” ifadesidir. Kastamonu il merkezi dışına kurulabilecek bir lojistik köy projesinin kent merkezine erişiminin uygun olması işletmelerin projeye destek vermeleri ve tercih etmeleri bakımından önem taşımaktadır. Karayolu altyapısı ifadesinin önem düzeyinin de yüksek çıkması lojistik köy projesinin uygulanabilmesi için yeterli olduğunu göstermektedir. Önem düzeyi 4,06 ile en düşük olan “demiryolu alt yapısı yeterlidir” ifadesidir. Bu sonuca göre Kastamonu ilinde demiryolu alt yapısı yetersizdir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamında yararlanılan ölçeğin güvenilirliği test edilmiş ve yüksek derecede güvenilir olduğu görülmüştür.

Lojistik köy performans bulgularına göre kent merkezine erişimin uygun ve karayolu alt yapısının yeterli olduğu, demiryolu alt yapısının ise yetersiz olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Kastamonu ili bulunduğu konum ve olanakları itibarıyla önemli bir lojistik merkezdir. Bu yüzden lojistik köy performans faktörlerini olumlu yönde etkileyecek iyileştirmeler araştırılmalı ve desteklenmelidir.

Dünya üzerinde kurulmuş olan lojistik köyleri incelediğimizde konumlandırıldıkları bölgelerdeki lojistik faaliyetlerini önemli ölçüde geliştirdiğini görmekteyiz. Ülkemizde de işletmelere, yatırımcılara lojistik köylerin maliyetleri azaltmak, verimliliği artırmak, çevrim zamanlarını azaltmak, kaliteyi artırmak, rekabet avantajı sağlamak gibi faydaları olacağı sunularak bu bölgelerin kurulması ve desteklenmesi sağlanmalıdır.

Lojistik köylerin planlanmasında ve kurulmasında eğitimli ve uzman kadrolar oluşturulmalı ve eğitim kurumlarıyla desteklenmelidir.

Çalışmada lojistik köy performans ölçeği geliştirilmiş ve kentin lojistik köy performansı değerlendirilmiştir. Araştırmacılar bu ölçekten yararlanarak başka kentleri karşılaştırmalı olarak değerlendirebilir ve lojistikle ilgili diğer kavramlar ile inceleyebilir.

KAYNAKLAR

- Aydın, G.T., Öğüt K.S. (2008). Lojistik Köy Nedir?
<http://web.itu.edu.tr/oguts/Lojistik%20K%F6y%20Nedir.PDF> (Erişim tarihi: 12.06.2017)
- Erdumlu, R.M. (2006). Kentsel Lojistik Ve Lojistik Köy Uygulaması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.
<http://freight-village.com>
- Küçük, O. (2016). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Ekin Yayınevi: Bursa.
- Küçük, O. (2016). Lojistik İlkeleri ve Yönetimi, Seçkin Yayınevi: Ankara.
- Owen, H.S., M.S. Daskin. (1998). Strategic facility location: A review. *European Journal of Operational Research*, Vol. 111, s: 423-447.
- Taniguchi, E., Noritake, M., Yamada, T. & Izumitani, T. (1999). Optimal Size And Location Planning Of Public Logistics Terminals, *Transportation Research Part E*, 35, 207–222.